

**Briuselis, 2026 m. rugsėjo 18 d.
(OR. en)**

13402/26

**Tarpinstitucinė byla:
2023/0076 (COD)**

**ENER 584
ENV 1101
CLIMA 464
COMPET 1092
CONSOM 265
FISC 309**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. rugsėjo 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 488 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl valstybių narių baudžiamųjų sankcijų už tyčinius ir sunkius piktnaudžiavimo rinka Sąjungos didmeninėse energijos rinkose atvejus nustatymo veiksmingumo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 488 final.

Priedama: COM(2026) 488 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 09 18
COM(2026) 488 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl valstybių narių baudžiamųjų sankcijų už tyčinius ir sunkius piktnaudžiavimo rinka
Sąjungos didmeninėse energijos rinkose atvejus nustatymo veiksmingumo**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl valstybių narių baudžiamųjų sankcijų už tyčinius ir sunkius piktnaudžiavimo rinka Sąjungos didmeninėse energijos rinkose atvejus nustatymo veiksmingumo

Turinys

I.	Įvadas: REMIT pažeidimai	2
II.	Metodika.....	5
III.	ES teisinė sistema dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų	6
IV.	Padėtis sprendžiant su REMIT pažeidimais susijusius klausimus ir pagrindinės išvados	6
V.	Išvados.....	12

I. Įvadas: REMIT pažeidimai

Reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT)¹ buvo iš dalies pakeistas Reglamentu (ES) 2024/1106 (REMIT II), kuris įsigaliojo 2024 m. gegužės 7 d.², (REMIT su pakeitimais, padarytais II REMIT, šioje ataskaitoje vadinamas iš dalies pakeistu REMIT).

REMIT yra vienas iš svarbiausių ES teisės aktų. Jo tikslas – užtikrinti didmeninių energijos rinkų vientisumą ir skaidrumą, nustatant piktnaudžiavimo rinka prevencijos ir nustatymo sistemą.

Iš dalies pakeisto REMIT 21a straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„2. Ne vėliau kaip 2025 m. birželio 1 d. Komisija įvertina valstybių narių baudžiamųjų sankcijų už tyčinius ir rimtus piktnaudžiavimo rinka Sąjungos didmeninėse energijos rinkose atvejus nustatymo veiksmingumą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Ataskaitoje gali būti siūlomos tinkamos priemonės, kurios gali apimti pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto pateikimą.“

Šia ataskaita (toliau – ataskaita) siekiama įvykdyti Europos Komisijos įsipareigojimą, numatytą iš dalies pakeisto REMIT 21a straipsnio 2 dalyje. Ataskaitos I skirsnyje pateikiama bendro pobūdžio informacija apie iš dalies pakeistą REMIT ir atitinkamus REMIT II nustatytus valstybių narių įsipareigojimus, susijusius su vykdymo užtikrinimu REMIT pažeidimų atveju. II skirsnyje paaiškinama metodika, kurią Komisija taikė rengdama šią ataskaitą. III skirsnyje aprašoma teisinė sistema, pagal kurią Sąjunga turi kompetenciją derinti valstybių narių baudžiamuosius įstatymus ir kitus teisės aktus. IV skirsnyje apžvelgiamos valstybių narių priemonės, taikytos siekiant įgyvendinti vykdymo užtikrinimo veiksmus dėl REMIT pažeidimų, taip pat bendrai apžvelgiama REMIT vykdymo užtikrinimo padėtis visoje ES. Galiausiai V skirsnyje pateikiamos Komisijos išvados. Ataskaita pateikiama Europos Parlamentui ir Tarybai.

Primenama, kad pagal pradinę REMIT 18 straipsnio formuluotę valstybės narės buvo įpareigosios nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už REMIT pažeidimus, ir imtis visų būtinų priemonių užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Pagal šią nuostatą taip pat numatyta, kad tos

¹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo, OL L 326, 2011 12 8, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>.

² 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1106, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1227/2011 ir (ES) 2019/942, kiek tai susiję su Sąjungos apsaugos nuo manipuliavimo rinka didmeninėje energijos rinkoje gerinimu, OL L, 2024/1106, 2024 4 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1106/oj>.

sankcijos turi būti veiksmingos, atgrasomos ir proporcingos, atitinkančios pažeidimo pobūdį, trukmę ir sunkumą, vartotojams padarytą žalą bei galimą pelną iš prekybos naudojantis viešai neatskleista informacija ir manipuliuojant rinka. REMIT 18 straipsnyje nebuvo nustatyta konkreti baudų sistema valstybėms narėms.

2023–2024 m. atliekant REMIT peržiūrą buvo pastebėta, kad REMIT taisyklių vykdymo užtikrinimas ES jurisdikcijose labai skyrėsi. Kai kurios valstybės narės pranešė apie neįprastai vangiai įgyvendinamą vykdymo užtikrinimą. Kitose valstybėse narėse baudos už pažeidimus buvo nepakankamos, kad atgrasytų nuo būsimų pažeidimų.

Siekiant pašalinti šiuos neatitikimus, užtikrinti veiksmingą vykdymo užtikrinimą REMIT pažeidimų atveju ir taip dar labiau sustiprinti rinkos vientisumą, REMIT II atnešė kelis reikšmingus pakeitimus.

Konkrečiau, REMIT II atspindėjo būtinybę nustatyti vienodesnę ir griežtesnę sistemą, kuri užkirstų kelią manipuliavimui didmeninėse energijos rinkose. Šiuo tikslu REMIT buvo iš dalies pakeistas, kad atsirastų konkretus sąrašas priemonių, kurios turėtų būti prieinamos nacionalinėms reguliavimo institucijoms (toliau – NRI) užtikrinant vykdymą REMIT pažeidimų atveju. Visų pirma, REMIT II pabrėžiama, kaip svarbu, kad NRI turėtų reikiamus tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimus, kurie jau yra numatyti REMIT 13 straipsnio 2 dalyje, t. y. įgaliojimus: a) susipažinti su bet kuriuo susijusiu bet kokios formos dokumentu ir gauti jo kopiją; b) reikalauti informacijos iš bet kurio susijusio asmens, įskaitant tuos, kurie dalyvauja toliau perduodant nurodymus ar vykdant susijusias operacijas, taip pat iš jų viršininkų, ir, jei reikia, teisę iškviesti ir apklausti tokį asmenį ar viršininką; c) vykdyti patikrinimus vietoje; d) reikalauti esamų telefonų skambučių ir esamo duomenų srauto įrašų; e) reikalauti nutraukti bet kokius veiksmus, kurie prieštarauja REMIT ar deleguotiesiems aktams arba jo pagrindu priimtiems įgyvendinimo aktams; f) prašyti teismo įšaldyti ar laikinai areštuoti turtą ir g) prašyti teismo ar bet kurios kompetentingos institucijos laikinai uždrausti vykdyti profesinę veiklą.

Be to, naujojo REMIT II 18 straipsnio 3 dalyje valstybėms narėms nustatytos pareigos užtikrinti, kad NRI turėtų įgaliojimus skirti bent šias administracines baudas ir taikyti kitas administracines priemones REMIT pažeidimų atveju: a) reikalauti nutraukti pažeidimą; b) nurodyti grąžinti dėl pažeidimo gautą pelną ar išvengtus nuostolius, tiek, kiek juos galima nustatyti; c) skelbti viešus įspėjimus ar pranešimus; d) skirti periodines baudas ir e) skirti administracines baudas.

Naujojo REMIT II 18 straipsnio 4 dalyje nustatyta minimalaus administracinių baudų suderinimo sistema, pagal kurią nustatoma, kokios didžiausios administracinės baudos turėtų būti nustatomos nacionaliniu lygmeniu³. Šių pakeitimų tikslas – užtikrinti, kad kiekviena valstybė narė skirtų veiksmingas, atgrasančias ir proporcingas baudas.

Konkrečiau, naujojo REMIT II 18 straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatoma mažiausio suderinimo sistema, pagal kurią valstybės narės privalo nustatyti didžiausias administracines baudas, kurios būtų ne mažesnės už tame straipsnyje nurodytas sumas. Ši suderinimo tvarka taikoma šių iš dalies pakeisto REMIT straipsnių pažeidimams:

- 3 straipsnio, kuriuo draudžiama prekyba naudojantis viešai neatskleista informacija;
- 4 straipsnio, kuriuo rinkos dalyviams nustatoma pareiga skelbti viešai neatskleistą informaciją;
- 5 straipsnio, kuriuo draudžiamas manipuliavimas rinka;
- 8 straipsnio, kuriuo rinkos dalyviai įpareigojami teikti Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (ACER) duomenis, susijusius su didmeniniais energetikos produktais⁴, taip pat pagrindinius duomenis⁵ ir duomenis, susijusius su rinkos dalyvių pozicijomis. Išsami informacija apie rinkos dalyvių pareigą teikti pranešimus pateikta Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2026/256⁶;
- 9 straipsnio, kuriuo rinkos dalyviams nustatoma pareiga registruotis NRI toje valstybėje narėje, kurioje jie yra įsisteigę arba gyvena. 9 straipsniu taip pat nustatyta pareiga rinkos dalyviams, įsisteigusiems ar gyvenantiems trečiojoje šalyje, kurie sudaro sandorius, apie kuriuos pagal iš dalies pakeisto REMIT 8 straipsnio 1 dalį reikalaujama pranešti ACER, paskirti atstovą ES. 15 straipsnio, kuriame pareiga teikti pranešimus numatyta asmenims, profesionaliai organizuojantiems ar vykdančioms su didmeniniais energetikos produktais susijusius sandorius, kaip nustatyta REMIT II. Ši pareiga teikti pranešimus yra susijusi su tam tikrais REMIT pažeidimais ir yra skirta ACER bei atitinkamoms NRI.

³ Visų pirma, konkrečiu atveju skiriamų administracinių baudų faktinė suma gali siekti REMIT II numatytą didžiausią lygį arba nacionalinėje teisėje numatytą didesnę lygį.

⁴ Sąvoka „didmeniniai energetikos produktai“ apibrėžta REMIT 2 straipsnio 4 dalyje.

⁵ Sąvoka „pagrindiniai duomenys“ apibrėžta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1348/2014 2 straipsnio 1 dalyje.

⁶ 2026 m. sausio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2026/256 dėl duomenų teikimo, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo 7c straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnio 1a, 2 ir 6 dalys ir panaikinamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1348/2014, OL L, 2026/256, 2026 4 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2026/256/oj.

REMIT II valstybėms narėms suteikiamos priemonės, leidžiančios veiksmingiau užtikrinti teisės aktų vykdymą REMIT pažeidimų atveju. Tai, kad REMIT II buvo nustatyta griežtesnė administracinių baudų ir kitų administracinių priemonių skyrimo sistema, netrukdo valstybėms narėms nustatyti baudžiamąsias sankcijas už REMIT pažeidimus.

II. Metodika

Siekdama įvykdyti savo pareigą pagal iš dalies pakeisto REMIT 21a straipsnio 2 dalį ir įvertinti šiuo metu valstybėse narėse taikomų sankcijų už REMIT pažeidimus veiksmingumą, Komisija parengė nacionalinėms reguliavimo institucijoms skirtą klausimyną ir jis 2024 m. rugsėjo mėn. buvo išplatintas per Europos energetikos reguliavimo institucijų tarybą (CEER).

Tame klausimyne, kuriame dėmesys buvo sutelktas tik į REMIT teisės aktų įgyvendinimą, buvo pateikta klausimų apie esamas nacionalines sistemas, visų pirma susijusias su administracinėmis baudomis ir kitomis administracinėmis priemonėmis; kiekvienos valstybės narės nagrinėjamų ir anksčiau išnagrinėtų pažeidimų bylų skaičių (įskaitant galutinių sprendimų ir teismo sprendimų priėmimą) bei paskirtas atitinkamas sankcijas; papildomus statistinius duomenis, atspindinčius kiekvienoje valstybėje narėje taikytas vykdymo užtikrinimo priemones, ir sėkmingų ir nesėkmingų ieškinių, pateiktų kompetentingiems nacionaliniams teismams, apžvalgą. Į klausimyną buvo įtrauktas papildomas klausimų rinkinys toms valstybėms narėms, kurių sankcijų sistemoje už REMIT pažeidimus numatomos ne tik administracinės baudos ir kitos administracinės priemonės, bet ir baudžiamosios sankcijos bei kitos baudžiamosios teisės priemonės.

Komisija gavo 26 atsakymus iš NRI (toliau – respondentai) 26 valstybėse narėse, iš kurių 21 atsakymas buvo gautas 2024 m. lapkričio mėn., o likusieji 5 – 2025 m. birželio pabaigoje. Viena NRI į klausimyną neatsakė. Todėl ši ataskaita grindžiama 26 NRI pateikta informacija.

III. ES teisinė sistema dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų

Šiame skirsnyje pateikiama informacija apie ES kompetenciją priimti teisės aktus materialinės baudžiamosios teisės srityje, kuri reglamentuojama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 83 straipsniu.

Pagal iš dalies pakeisto REMIT 21a straipsnio 2 dalį, Komisija gali pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, jeigu, jos manymu, būtina, kad valstybės narės nustatytų baudžiamąsias sankcijas už REMIT pažeidimus.

Pagal SESV 83 straipsnio 1 dalį, Sąjunga gali nustatyti minimalias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo tam tikrose ypač sunkių nusikaltimų, turinčių tarpvalstybinį pobūdį, srityse. Šios nusikaltimų sritys, išsamiai išvardytos SESV, yra: terorizmas, prekyba žmonėmis, seksualinis moterų ir vaikų išnaudojimas, neteisėta prekyba narkotikais ir ginklais, pinigų plovimas, korupcija, mokėjimo priemonių klastojimas, kompiuteriniai nusikaltimai ir organizuotas nusikalstamumas (toliau – ES nusikaltimai). Taryba, gavusi Europos Parlamento pritarimą, gali vienbalsiai išplėsti šį sąrašą, įtraukdama kitas nusikaltimų sritis, atitinkančias sunkumo ir tarpvalstybinio pobūdžio kriterijus.

Iki šiol tai buvo padaryta vieną kartą – Tarybos sprendimu (ES) Nr. 2022/2332⁷, kuriuo į ES nusikaltimų sąrašą buvo įtrauktas Sąjungos ribojamųjų priemonių pažeidimas.

Pagal SESV 83 straipsnio 2 dalį, Sąjunga taip pat gali priimti minimalias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo tose srityse, kuriose pagal kitų Sąjungos teisės aktų nuostatas buvo taikomos suderinimo priemonės. Ši kompetencija iš esmės apima platų ir įvairiapusį politikos sričių spektrą. Tačiau ja galima pasinaudoti tik tais atvejais, kai baudžiamasis persekiojimas **yra būtinas** siekiant užtikrinti atitinkamos Sąjungos politikos nuostatų veiksmingą įgyvendinimą, o tai ypač aktualu esant sunkiems piktnaudžiavimo rinka finansinių paslaugų srityje atvejams⁸.

IV. Padėtis sprendžiant su REMIT pažeidimais susijusius klausimus ir pagrindinės išvados

⁷ 2022 m. lapkričio 28 d. Tarybos sprendimas (ES) Nr. 2022/2332 dėl Sąjungos ribojamųjų priemonių pažeidimų laikymo viena iš nusikaltimų sričių Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 83 straipsnio 1 dalies tikslais, OL L 308, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2332/oj>.

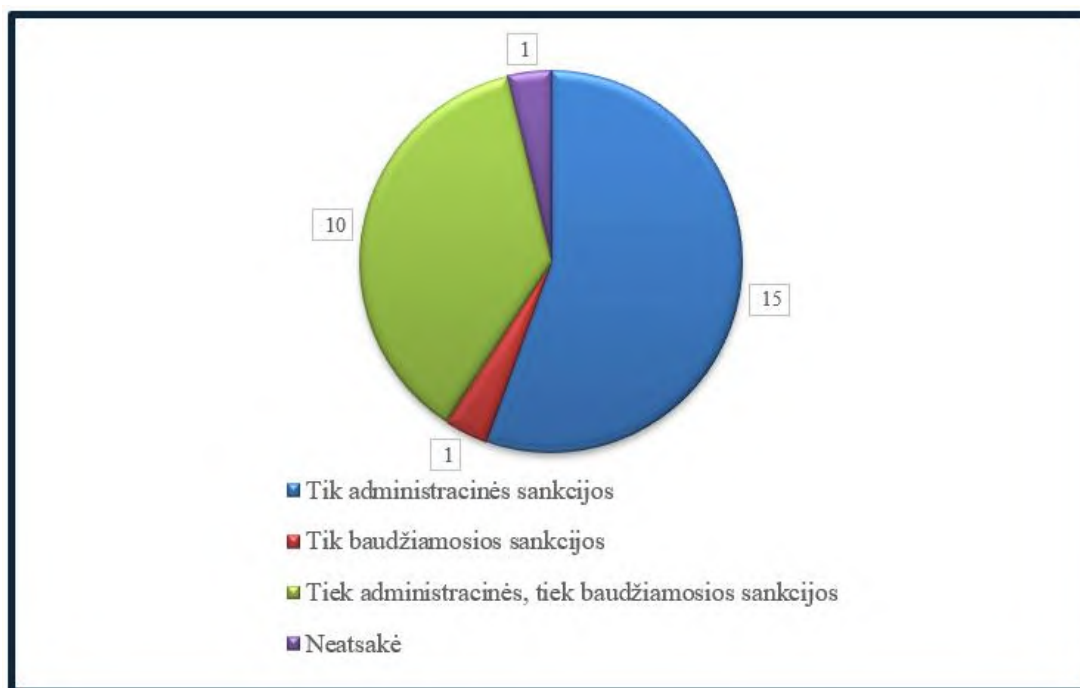
⁸ Pavyzdžiui, atsižvelgiant į Direktyvą 2014/57/ES dėl manipuliavimo rinka, Direktyvą (ES) Nr. 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu ir Direktyvą (ES) Nr. 2024/1203 dėl aplinkos apsaugos baudžiamosios teisės priemonėmis, OL L 173, 2014 6 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/57/oj>.

Šiuo metu ES valstybėse narėse taikomos administracinės ir baudžiamosios sankcijos

Remiantis Komisijai pateikta informacija, kai kurios valstybės narės, siekdamos užtikrinti vykdymą REMIT pažeidimų atveju, taiko tik administracines priemones, o kitos, be administracinių priemonių, taip pat numato ir baudžiamąsias sankcijas. Viena valstybė narė taiko sistemą, kurią sudaro tik baudžiamosios sankcijos.

Toliau pateiktame paveiksle nurodytas skaičius rodo, kiek valstybių narių taiko: i) tik administracines priemones, ii) administracinių ir baudžiamųjų priemonių derinį ir iii) tik baudžiamąsias priemones, siekdamos užtikrinti vykdymą REMIT pažeidimų atveju.

1 pav. Sankcijos už REMIT pažeidimus (valstybių narių skaičius)

**Šaltinis: 26 valstybių narių atsakymai į Komisijos klausimyną*

Remiantis 1 pav., dauguma – **15 iš 26 atsakymus pateikusių valstybių narių** – pasirinko administracines sankcijas, įskaitant baudas, kaip pagrindinę vykdymo užtikrinimo priemonę, kuria siekiama pašalinti REMIT pažeidimus ir užkirsti kelią reikalavimų nesilaikymui. Kita vertus, **viena valstybė narė** (Airija) įgyvendino sistemą, grindžiamą išimtinai baudžiamosiomis sankcijomis, o likusios **10 atsakymus pateikusių valstybių narių** (Austrija, Danija, Estija, Kipras, Lenkija, Malta, Nyderlandai, Švedija, Vengrija ir Vokietija) pasirinko dvejopą prieigą, derindamos administracines ir baudžiamąsias sankcijas kaip atgrasymo nuo REMIT pažeidimų priemonę.

Viena NRI informavo Komisiją, kad jos valstybė narė svarsto galimybę dabartinę tik iš administracinių sankcijų sudarytą sistemą papildyti baudžiamosiomis sankcijomis. Visų pirma, 2022 ir 2023 m. ši NRI Teisingumo ministerijai pateikė pasiūlymus dėl tam tikrų REMIT pažeidimų, t. y. 3 ir 5 straipsnių pažeidimų, priskyrimo prie nusikalstamų veikų. Šios valstybės narės tikslas – užtikrinti, kad jos nacionalinė sistema atitiktų dabartines nuostatas dėl elgesio rinkoje pažeidimų, numatytų Reglamente (ES) Nr. 596/2014⁹.

Priešingai, vienintelė valstybė narė, kurioje šiuo metu už REMIT pažeidimus numatytos tik baudžiamosios sankcijos, svarsto galimybę vietoj jų nustatyti administracines baudas, siekdama užtikrinti veiksmingesnį vykdymą.

Dabartinės nacionalinių teisės sistemų nuostatos dėl administracinių baudų

Klausimyno respondentai pateikė informaciją apie administracinių baudų, skiriamų už REMIT pažeidimus, dydžius. Šie dydžiai valstybėse narėse labai skiriasi: kai kuriose sistemose administracinės baudos nurodomos procentais, kitose – tik sumomis, o dar kitose – derinant abu metodus. Pavyzdžiui, kai kurie respondentai nurodė, kad pagal galiojančias sistemas numatytos baudos siekia iki 8 proc. atitinkamo subjekto metinės apyvartos, o pakartotinių pažeidimų atveju arba atsižvelgiant į finansinę naudą – iki 20 proc. Kiti paaiškino, kad administracinės baudos svyruoja nuo 20 000 iki 50 000 EUR ir yra numatyta galimybė didinti baudas atsižvelgiant į pažeidimų sunkumą. Kitose nacionalinėse sistemose numatytos baudos svyruoja nuo maždaug 300 EUR su galimybe skirti baudas, siekiančias iki 10 proc. atitinkamo subjekto metinių pajamų, kartu taikant laikinus prekybos veiklos apribojimus. Keliose valstybėse narėse numatytos baudos, siekiančios iki 6 mln. EUR.

Nacionalinių teisės sistemų taisyklės dėl baudžiamųjų sankcijų

Kaip minėta pirmiau, 11 respondentų nurodė, kad jų reguliavimo sistemose numatytos baudžiamosios sankcijos. Tai apima baudžiamąsias baudas ir kai kuriais atvejais laisvės atėmimą iki 10 metų. Kai kuriais atvejais sistemoje taip pat numatytas turto įšaldymas ar konfiskavimas ir laikini profesinės veiklos draudimai.

Pavyzdžiui, vienas respondentas pateikė informaciją apie šią išsamią baudžiamųjų sankcijų sistemą, taikomą jo valstybėje narėje:

⁹ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 596/2014 dėl piktnaudžiavimo rinka (Piktnaudžiavimo rinka reglamentas) ir kuriuo panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/6/EB ir Komisijos direktyvos 2003/124/EB, 2003/125/EB ir 2004/72/EB, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/596/2026-06-05>.

- manipuliavimas rinka: bauda iki 5 000 paros pajamų normų arba laisvės atėmimas nuo 1 iki 10 metų, arba abi šios sankcijos;
- susitarimo, kuriuo siekiama manipuluoti rinka, sudarymas: bauda iki 2 500 paros pajamų normų;
- viešai neatskleistos informacijos naudojimas, pažeidžiant iš dalies pakeisto REMIT 3 straipsnio 1 dalies a punktą: bauda iki 5 000 paros pajamų normų arba laisvės atėmimas nuo 1 iki 10 metų, arba abi šios sankcijos. Jei pažeidimą padarė asmuo, nurodytas iš dalies pakeisto REMIT 3 straipsnio 2 dalies a arba c punkte: bauda iki 5 000 paros pajamų normų arba laisvės atėmimas nuo 2 iki 12 metų, arba abi šios sankcijos;
- neteisėtas viešai neatskleistos informacijos atskleidimas, pažeidžiant iš dalies pakeisto REMIT 3 straipsnio 1 dalies b punktą: bauda iki 2 500 paros pajamų normų, laisvės apribojimas arba laisvės atėmimas nuo 3 mėnesių iki 5 metų;
- rekomendavimas arba skatinimas pirkti ar parduoti didmeninius energetikos produktus remiantis viešai neatskleista informacija, pažeidžiant iš dalies pakeisto REMIT 3 straipsnio 1 dalies c punktą: bauda iki 2 500 paros pajamų normų, laisvės apribojimas arba laisvės atėmimas nuo 3 mėnesių iki 5 metų;
- profesinės paslapties atskleidimas, pažeidžiant iš dalies pakeisto REMIT 17 straipsnį: bauda, laisvės apribojimas arba laisvės atėmimas nuo 3 mėnesių iki 5 metų;
- profesionaliai sandorius organizuojančio asmens pareigos informuoti NRI vadovą apie pagrįstus įtarimus dėl manipuliavimo rinka, bandymą manipuluoti rinka arba netinkamą viešai neatskleistos informacijos naudojimą neįvykdymas, pažeidžiant iš dalies pakeisto REMIT naująjį 15 straipsnį: bauda, laisvės apribojimas arba laisvės atėmimas nuo 3 mėnesių iki 5 metų.

Iš atsakymų į klausimą matyti, kad tais atvejais, kai valstybėse narėse galioja sistema, apimanti tiek administracines, tiek baudžiamąsias sankcijas už REMIT pažeidimus, jos taiko pakopų principą, pagal kurį administracinės sankcijos taikomos už nesunkius REMIT pažeidimus, o baudžiamosios sankcijos – už sunkesnius pažeidimus. Respondentų nuomone, tokia prieiga leidžia taikyti labiau diferencijuotą vykdymo užtikrinimo strategiją, pritaikytą prie konkretaus pažeidimo sunkumo.

Pavyzdžiui, vienas respondentas paaiškino, kad iš dalies pakeisto REMIT 5 straipsnio pažeidimas (draudimas manipuliuoti rinka) gali būti laikomas tiek baudžiamuoju, tiek administraciniu pažeidimu, priklausomai nuo to, ar atitinkamas elgesys daro įtaką didmeninių energetikos produktų kainai. Jei įtakos atitinkamų didmeninių energetikos produktų kainai jis nedaro, toks elgesys vertinamas kaip ne toks sunkus pažeidimas ir už jį skiriamos tik administracinio pobūdžio sankcijos, ir atvirkščiai.

Vykdyto užtikrinimo sunkumai REMIT pažeidimų atveju

Trys respondentai paminėjo, kad baudžiamosios sankcijos gali turėti didesnę atgrasomąją poveikį nei administracinės vykdyto užtikrinimo priemonės. Tačiau, remiantis pateiktais atsakymais, valstybės narės, taikančios baudžiamąsias sankcijas – tiek atskirai, tiek kartu su administracinėmis priemonėmis, – susidūrė su dideliais sunkumais užtikrinant vykdymą REMIT pažeidimų atveju. Todėl tose valstybėse narėse vykdyto užtikrinimo lygis buvo žemesnis dėl toliau paaiškintų priežasčių.

Pavyzdžiui, kai kurie respondentai paaiškino, kad baudžiamųjų sankcijų taikymas, dėl kurio NRI turi perduoti bylą teismui ir (arba) prokuratūrai, o sėkmingai išnagrinėjus bylą vyksta teismo procesas, gali apsunkinti veiksmingą REMIT reglamento vykdyto užtikrinimą. Tai lemia toliau nurodytos priežastys.

Pirma, visas procesas turi įtakos laiko aspektui. Paprastai baudžiamosios bylos užbaigimas, įskaitant etapą, kai skiriamos baudžiamosios sankcijos, trunka ilgiau nei bylos, susijusios su administracinėmis sankcijomis, užbaigimas. Taip yra ir dėl to, kad taikydamos administracines sankcijas NRI turi tiesioginius įgaliojimus skirti baudas asmenims, susijusiems su atitinkamu elgesiu. Komisija supranta, kad proceso trukmę taip pat gali lemti piktnaudžiavimo rinka energetikos rinkose sudėtingumas.

Antra, remiantis atsakymais į klausimą, baudžiamasis persekiojimas už REMIT pažeidimą yra sudėtingesnis procesas nei veiksmai, už kuriuos skiriamos administracinės sankcijos. Pirmuoju atveju sudėtingumas susijęs su sankcijos baudžiamuoju pobūdžiu, pvz., įrodinėjimo pareiga, kurią turi įvykdyti NRI, siekdama sėkmingai pradėti baudžiamąjį persekiojimą. Surinkti pakankamai įrodymų, kad būtų nustatytas baudžiamajam procesui reikalingas įrodymų standartas, (tai paprastai daro prokurorai, kurie nebūtinai yra susipažinę su energetikos rinkų veikimu) kompetentingai nacionalinei institucijai gali būti sudėtinga. Tai ypač pasakytina tais atvejais, kai atitinkamas REMIT pažeidimas susijęs su elgesiu, prilygstančiu manipuliavimui rinka ar prekybai viešai neatskleista informacija, o tai dažnai reikalauja didelio atitinkamų

rinkos dalyvių išmanymo. Remiantis atsakymais į klausimyną, dėl to sėkmingų baudžiamųjų bylų buvo labai nedaug (jei apskritai tokių buvo), o daugelis bylų buvo nutrauktos arba baigėsi išteisinimu.

Administracinių sankcijų už REMIT pažeidimus taikymas

Nors galutinių teismo sprendimų, kuriais už REMIT pažeidimus skiriamos baudžiamosios sankcijos, beveik nėra¹⁰, sprendimų skaičius ir valstybių narių rinkos dalyviams paskirtos administracinės baudos rodo kitokią padėtį vykdymo užtikrinimo srityje. Pavyzdžiui, dvi valstybės narės, kuriose priimta daugiausia su REMIT susijusių sprendimų, pateikė šią informaciją:

- viena iš jų nuo 2016 m. priėmė 43 sprendimus dėl REMIT pažeidimų, kartu paskyrė administracines baudas, kurių bendra suma sudaro maždaug 10 500 000 EUR;
- kita valstybė narė nuo REMIT įsigaliojimo 2016 m. atliko 46 tyrimus, kuriuos užbaigus buvo priimti atitinkami sprendimai dėl pažeidimų, ir buvo paskirta 61 bauda, kurių bendra suma sudarė 115 060 096 EUR.

Dar viena valstybė narė, kaip pranešama, skyrė baudas už įvairius REMIT pažeidimus, kurių bendra suma sudarė 2 560 000 EUR.

Atsakymai į klausimyną rodo, kad valstybės narės, kuriose yra įdiegtos administracinių baudų skyrimo už REMIT pažeidimus sistemos, gebėjo įgyvendinti lankstesnę ir veiksmingesnę vykdymo užtikrinimo strategiją bei užbaigti daugiau tyrimų, priimdamos galutinius sprendimus dėl administracinių baudų ar kitas administracines priemones.

Administracinių ir baudžiamųjų sankcijų atgrasomasis poveikis

Klausimyne taip pat buvo pateiktas klausimas apie valstybių narių taikomų sankcijų atgrasomąjį poveikį. Kaip parodyta toliau esančiame 2 paveiksle:

- dauguma respondentų – 16 iš 26 – manė, kad šios taikomos priemonės turi pakankamą atgrasomąjį poveikį ir prisideda prie veiksmingo vykdymo užtikrinimo REMIT pažeidimų atveju. Tose jurisdikcijose vykdymo užtikrinimo sistema buvo grindžiama administracinėmis priemonėmis. Pavyzdžiui, vienas iš tų 16 respondentų paminėjo, kad

¹⁰ 11 valstybių narių, kuriose taikomos baudžiamosios sankcijos, pateikė šiuos atsakymus: Airijoje, Austrijoje, Danijoje, Kipre, Lenkijoje, Maltoje, Nyderlanduose, Švedijoje ir Vengrijoje iki šiol nebuvo priimta jokių vykdymo užtikrinimo sprendimų; Vokietijoje šiuo metu nagrinėjamos dvi bylos, tačiau sprendimai dar nepriimti. Estija į atitinkamą klausimą nepateikė išsamaus atsakymo.

iš keturių REMIT bylų, kurios buvo nagrinėjamos nuo 2011 m. ir už kurias buvo atitinkamai paskirtos 75 000 EUR dydžio administracinės sankcijos, trys iš keturių rinkos dalyvių, kuriems buvo paskirtos administracinės sankcijos, vėliau nepadarė jokių kitų REMIT pažeidimų.

- Tačiau vienas respondentas nurodė, kad jo jurisdikcijoje taikomų administracinių baudų dydžiai buvo nereikšmingi, atsižvelgiant į galimuose su REMIT susijusiuose neteisėtuose veiksmuose dalyvavusių rinkos dalyvių dydį.
- 9 respondentai atsakė, kad neturi duomenų apie REMIT pažeidimus arba kad jų jurisdikcijose nė vienas sprendimas dėl pažeidimo nesibaigė baudų skyrimu.

2 pav. Dabartinis pasitenkinimo lygis dėl administracinių priemonių atgrasomojo poveikio REMIT pažeidimų atveju (pagal šalių skaičių)

V. Išvados

Kaip nurodyta pirmiau, pagal SESV 83 straipsnio 2 dalį, Sąjungos kompetencija nustatyti baudžiamąsias sankcijas gali būti įgyvendinama tik tuomet, kai baudžiamasis vykdymas **yra būtinas** siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamos Sąjungos politikos įgyvendinimą. Remiantis atsakymais į klausimyną, informacija, kurią Komisija turėjo rengdama ataskaitą, ir persvarstyto REMIT 18 straipsniu, **šiuo metu nėra požymių**, kad baudžiamasis vykdymas būtų būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą REMIT sistemos įgyvendinimą. Ši išvada neturi įtakos kitoms sritims, tokioms kaip piktnaudžiavimas rinka finansinių paslaugų srityje, kur baudžiamasis vykdymas buvo laikomas būtinu siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamos Sąjungos politikos įgyvendinimą.

Remiantis atsakymais į Komisijos klausimą ir atsižvelgiant į dabartinį REMIT įgyvendinimo etapą, atrodo, kad valstybės narės, kurių vykdymo užtikrinimo sistemos grindžiamos baudžiamosiomis sankcijomis – tiek išimtinai, tiek kartu su administracinėmis sankcijomis, – susiduria su dideliais sunkumais užbaigti REMIT bylas ar siekti sėkmingų galutinių teismo sprendimų. Palyginti su jomis, valstybės narės, kurių REMIT pažeidimų vykdymo užtikrinimo sistemos grindžiamos administracinėmis priemonėmis, pasiekia geresnių vykdymo užtikrinimo rezultatų.

Be to, tikimasi, kad vykdymo užtikrinimas bus dar labiau sustiprintas įgyvendinus naują REMIT II sistemą, kurią valstybės narės privalo įdiegti. Kaip paaiškinta pirmiau, pagal šią naują sistemą ne tik numatomi sustiprinti NRI tyrimo ir vykdymo įgaliojimai, bet ir valstybės narės įpareigojamos laikytis būtiniausių suderinimo priemonių sistemos, nustatytos iš dalies pakeisto REMIT 18 straipsnyje.

Nacionalinių sistemų įgyvendinimas pagal iš dalies pakeisto REMIT 18 straipsnį sustiprins REMIT vykdymą ir užtikrins jo veiksmingumą bei atgrasomąjį poveikį. Todėl Komisija siūlo sutelkti dėmesį į šių naujų nuostatų ir sistemų įgyvendinimą, kad būtų galima visapusiškai pasinaudoti sustiprinto vykdymo užtikrinimo privalumais ir įvertinti poveikį praktikoje.

Ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 8 d. ir vėliau kas trejus metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai turi pateikti ataskaitą, kurioje įvertinama, ar sankcijos už REMIT pažeidimus yra numatytos ir nuosekliai taikomos visose valstybėse narėse. Jeigu, užbaigus iš dalies pakeisto REMIT 18 straipsnio įgyvendinimo procesą, paaiškės, kad siekiant užtikrinti veiksmingą REMIT II įgyvendinimą būtina suderinti nusikalstamas veikas ir sankcijas už tyčinius ir sunkius REMIT pažeidimus, Komisija, atsižvelgdama į tai, gali iš naujo apsvarstyti, ar reikalingas tolesnis suderinimas ES lygmeniu.